ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)
της 12ης Σεπτεμβρίου 2006 *

Στην υπόθεση C-479/04,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, την οποία υπέβαλε το Østre Landsret (Δανία) με απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2004, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 19 Νοεμβρίου 2004, στο πλαίσιο της δίκης

Laserdisken ApS

κατά

Kulturministeriet,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους B. Σκουρή, Πρόεδρο, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas και J. Malenovský, προέδρους τμήματος, J.-P. Puissochet, R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr, Γ. Αρέστη (εισηγητή), J. Klučka, U. Lõhmus και A. Ó Caoimh, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η δανική.

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston
γραμματέας: K. Sztranc, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 14ης Φεβρουαρίου 2006,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Laserdisken ApS, εκπροσωπούμενη από τον H. K. Pedersen,

— η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον T. Nowakowski,

— το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εκπροσωπούμενο από τον K. Bradley και την L. G. Knudsen,

— το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, εκπροσωπούμενο από τους H. Vilstrup και F. Florindo Gijón και την R. Liudvinaviciute,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους W. Wils και N. B. Rasmussen,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 4ης Μαΐου 2006,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία και την ισχύ του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ L 167, σ. 10, στο εξής: οδηγία ή οδηγία 2001/29).

2 Η εν λόγω αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Laserdisken ApS (στο εξής: Laserdisken) και του Kulturministeriet (Υπουργείου Πολιτισμού) ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 19 του δανικού νόμου περί του δικαιώματος του δημιουργού (ophavsretslov), όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 1051 (lov nr. 1051, om ændring af ophavsretsloven), της 17ης Δεκεμβρίου 2002, επί της εισαγωγής και πωλήσεως στη Δανία DVD που κυκλοφορούν νομίμως εκτός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ).

Το νομικό πλαίσιο

3 Η οδηγία 2001/29 εκδόθηκε βάσει των άρθρων 47, παράγραφος 2, ΕΚ, 55 ΕΚ και 95 ΕΚ. Η παράγραφος 1 του άρθρου 1 της οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πεδίο εφαρμογής», ορίζει ότι «[η] οδηγία αφορά τη νομική προστασία του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς, με ιδιαίτερη έμφαση στην κοινωνία της πληροφορίας».

4 Το κεφάλαιο ΙΙ της οδηγίας, με τίτλο «Δικαιώματα και εξαιρέσεις», περιλαμβάνει τα άρθρα 2 έως 5. Το άρθρο 2 αφορά το δικαίωμα αναπαραγωγής, το άρθρο 3 το δικαίωμα παρουσιάσεως έργων στο κοινό, καθώς και το δικαίωμα διαθέσεως άλλων προστατευόμενων αντικειμένων στο κοινό, το άρθρο 4 αφορά το δικαίωμα διανομής και το άρθρο 5 τις εξαιρέσεις και τους περιορισμούς στους κανόνες που εισάγουν τα τρία προηγούμενα άρθρα.

5 Το άρθρο 4 της οδηγίας ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη παρέχουν στους δημιουργούς, όσον αφορά το πρωτότυπο ή αντίγραφο των έργων τους, το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν τη διανομή τους στο κοινό με οποιαδήποτε μορφή, μέσω πώλησης ή άλλως.

2. Το δικαίωμα διανομής του πρωτοτύπου ή των αντιγράφων ενός έργου εντός της Κοινότητας αναλώνεται μόνον εάν η πρώτη πώληση ή η κατ' άλλον τρόπο πρώτη μεταβίβαση της κυριότητας του έργου αυτού εντός της Κοινότητας πραγματοποιείται από τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του.»

6 Το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας ορίζει ότι τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να προβλέπουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς του δικαιώματος αναπαραγωγής του άρθρου 2 σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Κατά την παράγραφο 3 του άρθρου αυτού, τα κράτη μέλη έχουν επίσης την ευχέρεια να προβλέπουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς των δικαιωμάτων που διέπονται από τα άρθρα 2 και 3 στις απαριθμούμενες στο άρθρο αυτό περιπτώσεις.

7 Κατά το άρθρο 5, παράγραφος 4, της οδηγίας, «[ό]ταν τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν περιορισμό ή εξαίρεση από το δικαίωμα αναπαραγωγής δυνάμει των παραγράφων 2 ή 3, μπορούν επίσης να προβλέπουν περιορισμό ή εξαίρεση από το δικαίωμα διανομής που αναφέρεται στο άρθρο 4, στον βαθμό που δικαιολογείται από τον σκοπό της επιτρεπόμενης πράξης αναπαραγωγής».

8 Πριν από τη μεταφορά της οδηγίας 2001/29 στην εσωτερική έννομη τάξη, το άρθρο 19 του δανικού νόμου περί του δικαιώματος του δημιουργού όριζε ότι «[ό]ταν αντίγραφο ενός έργου πωλείται ή κατ' άλλον τρόπο μεταβιβάζεται σε τρίτους με τη συναίνεση του δημιουργού, επιτρέπεται η περαιτέρω διανομή του έργου».

9 Με την τροποποίηση του ως άνω νόμου με τον νόμο 1051 της 17ης Δεκεμβρίου 2002, για τη μεταφορά της οδηγίας 2001/29, η παράγραφος 1 του εν λόγω άρθρου 19 έχει πλέον ως εξής:

«Όταν αντίγραφο ενός έργου πωλείται ή κατ' άλλον τρόπο μεταβιβάζεται σε τρίτους εντός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου με τη συναίνεση του δημιουργού, επιτρέπεται η περαιτέρω διανομή του έργου. Σε περίπτωση περαιτέρω διανομής υπό τη μορφή δανεισμού ή εκμισθώσεως, οι διατάξεις του σημείου 1 εφαρμόζονται και στην πώληση ή σε οποιαδήποτε άλλη μορφή μεταβιβάσεως σε τρίτους εκτός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.»

10 Κατά το άρθρο 65, παράγραφος 2, της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, της 2ας Μαΐου 1992 (ΕΕ 1994, L 1, σ. 3, στο εξής: Συμφωνία ΕΟΧ), οι ειδικές διατάξεις και ρυθμίσεις περί της πνευματικής, βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας περιλαμβάνονται στο πρωτόκολλο 28 και στο παράρτημα XVII της Συμφωνίας ΕΟΧ. Με την απόφαση της Μικτής Επιτροπής του ΕΟΧ αριθ. 110/2004, της 9ης Ιουλίου 2004, για την τροποποίηση του παραρτήματος XVII (Πνευματική ιδιοκτησία) της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ, η οδηγία 2001/29 ενσωματώθηκε στην εν λόγω Συμφωνία.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

11 Η Laserdisken είναι εμπορική εταιρία η οποία πωλεί αντίγραφα κινηματογραφικών έργων σε ιδιώτες, από τα σημεία πωλήσεώς της στη Δανία.

12 Έως το τέλος του 2002 η εταιρία εισήγε, κατά το πλείστον, τα αντίγραφα αυτά απευθείας από κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και από τρίτες χώρες. Επρόκειτο κυρίως για ειδικές εκδόσεις, όπως αμερικανικές πρωτότυπες εκδόσεις ή εκδόσεις των οποίων η εγγραφή έγινε με ιδιαίτερη τεχνική. Ένα άλλο σημαντικό μέρος των διατιθέμενων προς πώληση προϊόντων αποτελούνταν από κινηματογραφικά έργα που δεν είχαν προβληθεί και ούτε επρόκειτο να προβληθούν στην Ευρώπη.

13 Η Laserdisken, έχοντας διαπιστώσει σημαντική ύφεση των δραστηριοτήτων της μετά την ως άνω νομοθετική τροποποίηση, άσκησε, στις 19 Φεβρουαρίου 2003, προσφυγή ενώπιον του Østre Landsret (περιφερειακού δικαστηρίου της ανατολικής Δανίας) κατά του Kulturministeriet, με την οποία ζήτησε να κηρυχθεί ανεφάρμοστο το άρθρο 19 του νόμου για το δικαίωμα του δημιουργού, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29. Κατά τη Laserdisken, οι νέες διατάξεις του άρθρου 19 πλήττουν αισθητά τις εισαγωγές και πωλήσεις DVD που κυκλοφορούν νομίμως στην αγορά χωρών εκτός ΕΟΧ.

14 Προς στήριξη της προσφυγής της ενώπιον του Østre Landsret, η Laserdisken προέβαλε το επιχείρημα ότι η οδηγία 2001/29 είναι ανίσχυρη για τον λόγο ότι τα άρθρα 47, παράγραφος 2, ΕΚ, 55 ΕΚ και 95 ΕΚ δεν συνιστούν την προσήκουσα για την έκδοσή της νομική βάση.

15 Επιπροσθέτως, η Laserdisken υποστήριξε ότι το άρθρο 4, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας αντιβαίνει στις διεθνείς συμφωνίες που δεσμεύουν την Κοινότητα στον τομέα του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων, στους κανόνες της Συνθήκης περί εφαρμογής πολιτικής ανταγωνισμού, στην αρχή της αναλογικότητας στο πλαίσιο της καταπολεμήσεως της πειρατείας και ότι, γενικότερα, είναι αντίθετο προς τον σκοπό της πραγματώσεως της εσωτερικής αγοράς, προς την ελευθερία εκφράσεως, προς την αρχή της ισότητας και προς τις διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ περί πολιτικής των κρατών μελών στον τομέα του πολιτισμού και της εκπαιδεύσεως, ήτοι προς τα άρθρα 151 ΕΚ και 153 ΕΚ.

16 Δεδομένου ότι το Kulturministeriet αμφισβήτησε το σύνολο των προβληθέντων από τη Laserdisken ισχυρισμών, το Østre Landsret αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα δύο ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Είναι το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας [2001/29] ανίσχυρο;

2) Εμποδίζει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας [2001/29] ένα κράτος μέλος να διατηρεί στη νομοθεσία του κανόνα περί διεθνούς αναλώσεως;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του δευτέρου ερωτήματος

17 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το οποίο πρέπει να εξετασθεί πρώτο, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29 αποκλείει εθνικούς κανόνες προβλέποντες ότι το δικαίωμα διανομής του πρωτοτύπου ή των αντιγράφων ενός έργου αναλώνεται σε περίπτωση πρώτης πωλήσεως ή κατ' άλλον τρόπο μεταβιβάσεως της κυριότητας του έργου εκτός της Κοινότητας από τον δικαιούχο ή με τη συναίνεσή του.

18 Η Laserdisken και η Πολωνική Κυβέρνηση υποστηρίζουν ότι το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29 δεν απαγορεύει την εκ μέρους κράτους μέλους διατήρηση στη νομοθεσία του ενός τέτοιου κανόνα περί αναλώσεως. Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων υποστηρίζει την αντίθετη άποψη.

19 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 καθιερώνει το αποκλειστικό δικαίωμα του δημιουργού να επιτρέπει ή να απαγορεύει οποιαδήποτε μορφής διανομή του πρωτοτύπου ή αντιγράφων του έργου του στο κοινό, μέσω πωλήσεως ή με άλλο τρόπο.

20 Η παράγραφος 2 του ιδίου άρθρου περιλαμβάνει τον σχετικό με την ανάλωση του εν λόγω δικαιώματος κανόνα. Κατά τη διάταξη αυτή, το δικαίωμα διανομής του πρωτοτύπου ή των αντιγράφων ενός έργου αναλώνεται μόνο σε περίπτωση πρώτης πωλήσεως ή κατ' άλλον τρόπο μεταβιβάσεως της κυριότητας του έργου εντός της Κοινότητας από τον δικαιούχο ή με τη συναίνεσή του.

21 Επομένως, η ανάλωση του συγκεκριμένου δικαιώματος εξαρτάται από δύο όρους, ήτοι, αφενός, η κυκλοφορία του πρωτοτύπου ή των αντιγράφων του έργου να έχει γίνει από τον δικαιούχο ή με τη συναίνεσή του και, αφετέρου, η εν λόγω κυκλοφορία να έχει πραγματοποιηθεί εντός της Κοινότητας.

22 Συναφώς, η Laserdisken και η Πολωνική Κυβέρνηση υποστηρίζουν, κατ'ουσίαν, ότι το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας καταλείπει στα κράτη μέλη την ευχέρεια να θεσπίσουν ή να διατηρήσουν σε ισχύ, στην αντίστοιχη εθνική τους νομοθεσία, κανόνα περί αναλώσεως για έργα που τίθενται σε κυκλοφορία όχι μόνον εντός της Κοινότητας αλλά και σε τρίτες χώρες.

23 Η ερμηνεία αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Συγκεκριμένα, κατά την εικοστή όγδοη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2001/29, η προστασία του δικαιώματος του δημιουργού κατ' εφαρμογή της οδηγίας αυτής καλύπτει το αποκλειστικό δικαίωμα ελέγχου της διανομής έργων που ενσωματώνονται σε υλικό φορέα. Η πρώτη πώληση του πρωτοτύπου ή αντιγράφων του έργου εντός της Κοινότητας, από τον δικαιούχο ή με τη συναίνεσή του, συνεπάγεται ανάλωση του δικαιώματος ελέγχου της μεταπωλήσεώς του εντός της Κοινότητας. Κατά την εν λόγω αιτιολογική σκέψη, το δικαίωμα αυτό δεν πρέπει να αναλώνεται με την πώληση του πρωτοτύπου ή των αντιγράφων του έργου εκτός Κοινότητας από τον δικαιούχο ή με τη συναίνεσή του.

24 Από τη σαφή διατύπωση του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29, σε συνδυασμό με την εικοστή όγδοη αιτιολογική της σκέψη, προκύπτει ότι η εν λόγω διάταξη δεν καταλείπει στα κράτη μέλη την ευχέρεια να προβλέπουν κανόνα περί αναλώσεως διάφορο του κανόνα περί αναλώσεως εντός της Κοινότητας.

25 Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται από το άρθρο 5 της οδηγίας 2001/29, το οποίο επιτρέπει στα κράτη μέλη να προβλέπουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς του δικαιώματος αναπαραγωγής, του δικαιώματος παρουσιάσεως έργων στο κοινό, του δικαιώματος διαθέσεως στο κοινό άλλων προστατευόμενων αντικειμένων και του δικαιώματος διανομής. Πράγματι, από καμία διάταξη του άρθρου αυτού δεν προκύπτει ότι οι επιτρεπόμενοι περιορισμοί ή εξαιρέσεις μπορούν να αφορούν τον κανόνα περί αναλώσεως του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29 και, συνεπώς, να επιτρέπουν στα κράτη μέλη να παρεκκλίνουν από τον κανόνα αυτό.

26 Η ανωτέρω ερμηνεία είναι, εξάλλου, η μόνη που συνάδει πλήρως με τον σκοπό της οδηγίας, ο οποίος, κατά την πρώτη αιτιολογική της σκέψη, έγκειται στην εξασφάλιση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι μια κατάσταση στο πλαίσιο της οποίας κάποια κράτη μέλη θα μπορούσαν να προβλέπουν τη διεθνή ανάλωση του δικαιώματος διανομής, ενώ άλλα μόνον την κοινοτική ανάλωσή του, θα έθετε αναπόφευκτα εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και στην ελεύθερη παροχή των υπηρεσιών.

27 Κατόπιν των ανωτέρω, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αποκλείει εθνικούς κανόνες προβλέποντες την ανάλωση του δικαιώματος διανομής του πρωτοτύπου ή των αντιγράφων έργου που τίθεται σε κυκλοφορία εκτός της Κοινότητας από τον δικαιούχο ή με τη συναίνεσή του.

Επί του πρώτου ερωτήματος

28 Η Laserdisken και η Πολωνική Κυβέρνηση προτείνουν να δοθεί στο πρώτο ερώτημα η απάντηση ότι η οδηγία 2001/29 και, ιδίως, το άρθρο της 4, παράγραφος 2, αντιβαίνουν στο κοινοτικό δίκαιο. Αντιθέτως, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι κανένας από τους προβαλλόμενους λόγους ακυρότητας δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

Επί της νομικής βάσεως της οδηγίας 2001/29

29 Η Laserdisken υποστηρίζει ότι η έκδοση της οδηγίας 2001/29 βάσει των άρθρων 47, παράγραφος 2, ΕΚ, 55 ΕΚ και 95 ΕΚ είναι εσφαλμένη, διότι τα άρθρα αυτά δεν μπορούν να δικαιολογήσουν τον κανόνα περί κοινοτικής αναλώσεως του άρθρου 4, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας.

30 Κατά πάγια νομολογία, στο πλαίσιο του συστήματος αρμοδιοτήτων της Κοινότητας, η επιλογή της νομικής βάσεως μιας πράξεως πρέπει να θεμελιώνεται σε αντικειμενικά στοιχεία, δεκτικά δικαστικού ελέγχου. Μεταξύ των στοιχείων αυτών καταλέγονται, ιδίως, ο σκοπός και το περιεχόμενο της πράξεως (βλ. απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 2005, C-453/03, C-11/04, C-12/04 και C-194/04, ABNA κ.λπ., Συλλογή 2005, σ. I-10423, σκέψη 54, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

31 Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι οι διατάξεις των άρθρων 47, παράγραφος 2, ΕΚ, 55 ΕΚ και 95 ΕΚ, δυνάμει των οποίων εκδόθηκε η οδηγία 2001/29, επιτρέπουν τη λήψη μέτρων που είναι αναγκαία για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, όσον αφορά την ελευθερία εγκαταστάσεως και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, μέσω της εναρμονίσεως των εθνικών νομοθεσιών που ρυθμίζουν το περιεχόμενο και την άσκηση του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων.

32 Η οδηγία 2001/29 σκοπεί προδήλως στην επίτευξη των στόχων που θέτουν οι ως άνω διατάξεις της Συνθήκης.

33 Συγκεκριμένα, κατά την πρώτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας, η Συνθήκη προβλέπει την εγκαθίδρυση εσωτερικής αγοράς και την καθιέρωση ενός συστήματος που θα αποτρέπει τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά, ενώ η εναρμόνιση των νομοθετικών διατάξεων των κρατών μελών περί τους δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων αυτών.

34 Η τρίτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2001/29 διευκρινίζει συναφώς ότι η προτεινόμενη εναρμόνιση θα συμβάλει στην πραγμάτωση των τεσσάρων ελευθεριών της εσωτερικής αγοράς. Αντιθέτως, κατά την έκτη αιτιολογική σκέψη της ίδιας οδηγίας, ελλείψει κοινοτικής εναρμονίσεως, οι νομοθετικές διαδικασίες σε εθνικό επίπεδο θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σημαντικές αποκλίσεις στον τομέα της προστασίας και, ως εκ τούτου, να περιορίσουν την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων που περιλαμβάνουν ή βασίζονται σε στοιχεία που άπτονται δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

35 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι τα επιχειρήματα που προβάλλει εν προκειμένω η Laserdisken ως προς τη νομική βάση της οδηγίας δεν είναι βάσιμα.

Επί του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29

— Επί της παραβιάσεως των διεθνών συμφωνιών που συνήψε η Κοινότητα στον τομέα του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων

36 Το αιτούν δικαστήριο δεν αναφέρει τις συμφωνίες που δεσμεύουν την Κοινότητα και στις οποίες θα μπορούσε να αντιβαίνει ο κανόνας περί κοινοτικής αναλώσεως του δικαιώματος διανομής του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29.

37 Με τις παρατηρήσεις της, η Laserdisken υποστηρίζει, χωρίς ωστόσο να παρέχει περαιτέρω διευκρινίσεις, ότι το δικαίωμα διανομής και ο κανόνας περί αναλώσεως του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29 αντιβαίνουν στις διατάξεις των άρθρων 1, στοιχείο γ', και 2, στοιχείο α', της Συμφωνίας περί ιδρύσεως του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Αναπτύξεως, που υπογράφηκε στο Παρίσι στις 14 Δεκεμβρίου 1960 (ΟΟΣΑ). Οι διατάξεις αυτές ορίζουν, αντιστοίχως, ότι σκοπός του ΟΟΣΑ είναι η «εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών αίτινες αποβλέπουν [...] εις την ενίσχυσιν της επεκτάσεως του παγκοσμίου εμπορίου επί πολυμερούς βάσεως, άνευ διακρίσεων» και ότι για την επίτευξη του σκοπού αυτού «τα [κράτη μέλη] συμφωνούν [...] όπως εξασφαλίσουν την αποτελεσματικήν χρησιμοποίησιν των οικονομικών των πόρων».

38 Πέραν του γεγονότος ότι το επιχείρημα αυτό είναι ασαφές, αρκεί η διαπίστωση ότι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι οι διατάξεις τις οποίες επικαλείται η Laserdisken δεσμεύουν την Κοινότητα, δεν έχουν ως αντικείμενο τη ρύθμιση του ζητήματος της αναλώσεως του δικαιώματος διανομής.

39 Επιπροσθέτως, κατά τη δέκατη πέμπτη αιτιολογική της σκέψη, η οδηγία 2001/29 θέτει σε εφαρμογή τις διεθνείς υποχρεώσεις που απορρέουν από τις συνθήκες που θεσπίσθηκαν, στις 20 Δεκεμβρίου 1996, υπό την αιγίδα της Παγκόσμιας Οργάνωσης Διανοητικής Ιδιοκτησίας (ΠΟΔΙ), ήτοι, αφενός, τη συνθήκη της ΠΟΔΙ για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και, αφετέρου, τη συνθήκη της ΠΟΔΙ για τις ερμηνείες και εκτελέσεις και τα φωνογραφήματα, συνθήκες που εγκρίθηκαν εξ ονόματος της Κοινότητας με την απόφαση 2000/278/ΕΚ του Συμβουλίου, της 16ης Μαρτίου 2000 (ΕΕ L 89, σ. 6).

40 Όσον αφορά το δικαίωμα διανομής, ούτε το άρθρο 6, παράγραφος 2, της συνθήκης της ΠΟΔΙ για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας ούτε τα άρθρα 8, παράγραφος 2, και 12, παράγραφος 2, της συνθήκης της ΠΟΔΙ για τις ερμηνείες και εκτελέσεις και τα φωνογραφήματα επιβάλλουν στην Κοινότητα, ως συμβαλλόμενο μέρος, την υποχρέωση να προβλέπει ειδικό κανόνα για την ανάλωση του δικαιώματος αυτού.

41 Συγκεκριμένα, από τον σκοπό των εν λόγω συνθηκών, όπως αυτός εκφράζεται, ιδίως, στις πρώτες αιτιολογικές τους σκέψεις, προκύπτει ότι οι εν λόγω συνθήκες σκοπούν στην εναρμόνιση των κανόνων περί του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων.

42 Ειδικότερα, όσον αφορά το δικαίωμα διανομής, η συνθήκη της ΠΟΔΙ για το δικαίωμα του δημιουργού ανταποκρίνεται στον σκοπό εναρμονίσεως, καθώς προβλέπει το αποκλειστικό δικαίωμα των δημιουργών να επιτρέπουν τη διάθεση στο κοινό του πρωτοτύπου ή αντιγράφων των έργων τους μέσω πωλήσεως ή οποιασδήποτε άλλης μορφής μεταβιβάσεως της κυριότητας. Αντιθέτως, όσον αφορά την ανάλωση του αποκλειστικού αυτού δικαιώματος, η εν λόγω συνθήκη δεν θίγει την ευχέρεια των συμβαλλομένων να καθορίζουν τους όρους υπό τους οποίους επέρχεται η εν λόγω ανάλωση μετά την πρώτη πώληση. Η εν λόγω συνθήκη επιτρέπει, επομένως, στην Κοινότητα να επεκτείνει την εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών και ως προς τον κανόνα περί αναλώσεως. Οι διατάξεις της συνθήκης της ΠΟΔΙ για το δικαίωμα του δημιουργού και οι διατάξεις της οδηγίας 2001/29 είναι, επομένως, συμπληρωματικές από πλευράς του επιδιωκόμενου σκοπού εναρμονίσεως.

43 Από το σύνολο των ανωτέρω εκτιμήσεων προκύπτει ότι δεν μπορεί να γίνει δεκτή η άποψη ότι το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29 αντιβαίνει στις διεθνείς συμφωνίες που συνήψε η Κοινότητα στον τομέα του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων.

— Επί των κανόνων της Συνθήκης περί εφαρμογής πολιτικής ανταγωνισμού

44 Η Laserdisken υποστηρίζει ότι ο κανόνας περί αναλώσεως του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29 ενισχύει τον έλεγχο των δικτύων διανομής εκ μέρους των προμηθευτών, πλήττοντας με τον τρόπο αυτό τον ελεύθερο ανταγωνισμό. Πυρήνα της επιχειρηματολογίας της προσφεύγουσας της κύριας δίκης αποτελεί ο ισχυρισμός ότι ο εν λόγω κανόνας αναλώσεως σε συνδυασμό με το τοπικό σύστημα κωδικοποιήσεως των DVD θα εξουδετέρωνε εν γένει τον ανταγωνισμό. Συγκεκριμένα, δεν θα ήταν δυνατή, εντός της Κοινότητας, η πρόσβαση σε ορισμένα έργα που κυκλοφορούν εκτός της Κοινότητας.

45 Η Πολωνική Κυβέρνηση προσθέτει ότι ο εν λόγω κανόνας περί αναλώσεως θα ανέκοπτε την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και θα παρείχε στα συμφέροντα των κατόχων δικαιώματος δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων προστασία υπερκαλύπτουσα το αντικείμενο των δικαιωμάτων αυτών.

46 Με το σύνολο των ισχυρισμών τους, η προσφεύγουσα της κύριας δίκης και η Πολωνική Κυβέρνηση υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι ο κανόνας περί αναλώσεως του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29 εμποδίζει τον ελεύθερο ανταγωνισμό σε διεθνές επίπεδο.

47 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', ΕΚ, η δράση της Κοινότητας περιλαμβάνει, υπό τους όρους και σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που προβλέπει η Συνθήκη, την καθιέρωση συστήματος που να εξασφαλίζει ανόθευτο ανταγωνισμό εντός της εσωτερικής αγοράς. Στο πλαίσιο αυτό, ο τίτλος VI της Συνθήκης περιλαμβάνει το κεφάλαιο 1 και, συγκεκριμένα, τα άρθρα 81 έως 89 ΕΚ, τα οποία είναι αφιερωμένα στους κανόνες του ανταγωνισμού.

48 Εν προκειμένω, κατά την πρώτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2001/29, η εναρμόνιση των νομοθετικών διατάξεων των κρατών μελών περί του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων συμβάλλει στην πραγμάτωση της εσωτερικής αγοράς και στην καθιέρωση συστήματος κατάλληλου για την αποφυγή των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού εντός της αγοράς αυτής.

49 Επομένως, η εναρμόνιση που συντελείται με την εν λόγω οδηγία σκοπεί ομοίως στην εξασφάλιση ανόθευτου ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', ΕΚ.

50 Κατά την άποψη της Laserdisken και της Πολωνικής Κυβερνήσεως, ο κοινοτικός νομοθέτης όφειλε, κατά την έκδοση της οδηγίας 2001/29, να λάβει υπόψη την αρχή του ελεύθερου ανταγωνισμού σε παγκόσμιο επίπεδο, υποχρέωση που δεν απορρέει, ωστόσο, ούτε από το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', ΕΚ ούτε από άλλες διατάξεις της Συνθήκης.

51 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο ως άνω λόγος ακυρότητας, που αντλείται από παράβαση των κανόνων της Συνθήκης περί εφαρμογής πολιτικής ανταγωνισμού, πρέπει να απορριφθεί.

— Επί της παραβιάσεως της αρχής της αναλογικότητας

52 Κατά τη Laserdisken και την Πολωνική Κυβέρνηση, ο κανόνας περί αναλώσεως του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29 δεν είναι αναγκαίος για την πραγμάτωση μιας ελεύθερης εσωτερικής αγοράς και επιβάλλει στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιορισμούς που υπερβαίνουν το αναγκαίο μέτρο. Επιπροσθέτως, η διάταξη αυτή αποδεικνύεται αναποτελεσματική ως προς την αποφυγή της διανομής έργων που κυκλοφορούν εντός της Κοινότητας χωρίς τη συναίνεση των κατόχων δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων.

53 Κατά πάγια νομολογία, η αρχή της αναλογικότητας, που αποτελεί γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου, επιτάσσει να είναι τα προβλεπόμενα από κοινοτική διάταξη μέσα πρόσφορα για την επίτευξη του επιδιωκομένου σκοπού και να μην υπερβαίνουν το αναγκαίο για την επίτευξη αυτή μέτρο [απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2002, C-491/01, British American Tobacco (Investments) και Imperial Tobacco, Συλλογή 2002, σ. I-11453, σκέψη 122].

54 Η προσφεύγουσα της κύριας δίκης επικρίνει, κατ' ουσίαν, την εκ μέρους των κοινοτικών οργάνων πρόκριση του κανόνα αναλώσεως του δικαιώματος διανομής εντός της Κοινότητας.

55 Πρέπει, καταρχάς, να εξεταστεί αν η υιοθέτηση του εν λόγω κανόνα συνιστά μέτρο δυσανάλογο προς τους σκοπούς που επιδιώκουν τα κοινοτικά όργανα.

56 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η απόκλιση των εθνικών νομοθεσιών στον τομέα της αναλώσεως του δικαιώματος διανομής δύναται να έχει άμεσες επιπτώσεις στην ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Συνεπώς, η εναρμόνιση στον τομέα αυτό σκοπεί στην εξάλειψη των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία.

57 Επιπροσθέτως, κατά την ένατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2001/29, η προστασία του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων συμβάλλει στη διατήρηση και προαγωγή της δημιουργικότητας προς όφελος, ιδίως, των δημιουργών, των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών και των καταναλωτών. Από τη δέκατη αιτιολογική σκέψη της ίδιας οδηγίας προκύπτει ότι η νομική προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας είναι αναγκαία προκειμένου να εξασφαλίζεται ανάλογη αμοιβή για τη χρήση των έργων και ικανοποιητική απόδοση των σχετικών επενδύσεων. Ομοίως, όπως προκύπτει από την ενδέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας, ένα αποτελεσματικό και αυστηρό σύστημα προστασίας παρέχει στους Ευρωπαίους δημιουργούς και παραγωγούς πολιτιστικών αγαθών τη δυνατότητα εξασφαλίσεως των αναγκαίων πόρων και διασφαλίζει την αυτονομία και την αξιοπρέπεια των δημιουργών και των ερμηνευτών.

58 Από την εξέταση των προαναφερθέντων σκοπών προκύπτει ότι η επιλογή του κοινοτικού νομοθέτη να προκρίνει, με το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29, τον κανόνα περί αναλώσεως εντός της Κοινότητας δεν συνιστά μέτρο δυσανάλογο, δυνάμενο να επηρεάσει το κύρος της διατάξεως αυτής.

59 Από το σύνολο των ανωτέρω εκτιμήσεων προκύπτει ότι ο ισχυρισμός περί παραβιάσεως της αρχής της αναλογικότητας δεν είναι βάσιμος.

— Επί της προσβολής της ελευθερίας εκφράσεως

60 Κατά τη Laserdisken, το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29 έχει ως αποτέλεσμα να στερεί από τους πολίτες της Ένωσης το δικαίωμά τους να λαμβάνουν πληροφορίες και, ως εκ τούτου, αντιβαίνει στο άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ). Η Laserdisken προβάλλει επίσης ισχυρισμό περί προσβολής της ελευθερίας των κατόχων δικαιωμάτων δημιουργού να καθιστούν γνωστές τις ιδέες τους.

61 Επιβάλλεται, εκ προοιμίου, η υπόμνηση ότι, κατά πάγια νομολογία, τα θεμελιώδη δικαιώματα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των γενικών αρχών του δικαίου, την τήρηση των οποίων εγγυάται το Δικαστήριο, και ότι, προς τούτο, το Δικαστήριο εμπνέεται από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών και από τα στοιχεία που παρέχουν οι διεθνείς πράξεις περί προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, για τις οποίες έχουν συνεργαστεί ή στις οποίες έχουν προσχωρήσει τα κράτη μέλη. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών παρουσιάζει συναφώς ιδιαίτερη σημασία (βλ. απόφαση της 12ης Ιουνίου 2003, C-112/00, Schmidberger, Συλλογή 2003, σ. I-5659, σκέψη 71, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

62 Η ελευθερία εκφράσεως, που κατοχυρώνεται με το άρθρο 10 της ΕΣΔΑ, αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα του οποίου τον σεβασμό εγγυάται το Δικαστήριο (απόφαση της 18ης Ιουνίου 1991, C-260/89, ERT, Συλλογή 1991, σ. I-2925, σκέψη 44). Τούτο ισχύει και για το δικαίωμα ιδιοκτησίας το οποίο διασφαλίζεται με το άρθρο 1 του πρόσθετου πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ (βλ., κατά την έννοια αυτή, αποφάσεις της 12ης Μαΐου 2005, C-347/03, Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia και ERSA, Συλλογή 2005, σ. I-3785, σκέψη 119, και της 12ης Ιουλίου 2005, C-154/04 και C-155/04, Alliance for Natural Health κ.λπ., Συλλογή 2005, σ. I-6451, σκέψη 126).

63 Καταρχάς, ο ισχυρισμός ότι υφίσταται προσβολή της κατοχυρωμένης από το άρθρο 10 της ΕΣΔΑ ελευθερίας εκφράσεως λόγω του γεγονότος ότι ο κάτοχος του δικαιώματος του δημιουργού εμποδίζεται να καταστήσει γνωστές τις ιδέες του πρέπει να απορριφθεί. Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29, το δικαίωμα διανομής αναλώνεται υπό τον όρον ότι ο κάτοχος του δικαιώματος του δημιουργού συναίνεσε στην πρώτη πώληση ή κατ' άλλον τρόπο μεταβίβαση της κυριότητας. Ο κάτοχος αυτός είναι, επομένως, σε θέση να ασκήσει έλεγχο επί της πρώτης διαθέσεως στην αγορά του αγαθού που καλύπτεται από το εν λόγω δικαίωμα. Στο πλαίσιο αυτό, είναι πρόδηλον ότι δεν είναι δυνατή η επίκληση της ελευθερίας εκφράσεως για την προσβολή ως ανίσχυρου του κανόνα περί αναλώσεως.

64 Δεύτερον, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι ο κανόνας περί αναλώσεως του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29 δύναται να περιορίσει την ελευθερία λήψεως πληροφοριών, από το άρθρο 10, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ προκύπτει ότι οι ελευθερίες που κατοχυρώνονται με την παράγραφο 1 του άρθρου αυτού μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ορισμένων περιορισμών δικαιολογούμενων από λόγους γενικού συμφέροντος, εφόσον οι παρεκκλίσεις αυτές προβλέπονται από τον νόμο, έχουν ως αφετηρία έναν ή περισσότερους σκοπούς θεμιτούς από πλευράς της εν λόγω διατάξεως και αναγκαίους σε μια δημοκρατική κοινωνία, ήτοι εφόσον δικαιολογούνται από επιτακτική κοινωνική ανάγκη και είναι, ιδίως, ανάλογες προς τον επιδιωκόμενο θεμιτό σκοπό (βλ., κατά την έννοια αυτή, αποφάσεις της 25ης Μαρτίου 2004, C-71/02, Karner, Συλλογή 2004, σ. I-3025, σκέψη 50).

65 Εν προκειμένω, ο φερόμενος περιορισμός της ελευθερίας λήψεως πληροφοριών δικαιολογείται από την ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, όπως του δικαιώματος του δημιουργού, τα οποία αποτελούν μέρος του δικαιώματος ιδιοκτησίας.

66 Επομένως, ο ισχυρισμός περί προσβολής της ελευθερίας εκφράσεως πρέπει να απορριφθεί.

— Επί της παραβιάσεως της αρχής της ισότητας

67 Η Laserdisken υποστηρίζει ότι ο κανόνας περί αναλώσεως του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29 δύναται να συνεπάγεται παραβίαση της αρχής της ισότητας. Προς τούτο, η Laserdisken αναφέρει ως παράδειγμα ότι ο παραγωγός και ο κάτοχος αδείας που είναι εγκατεστημένοι σε τρίτη χώρα δεν τυγχάνουν αντιμετωπίσεως όμοιας με αυτή του παραγωγού και του κατόχου αδείας που είναι εγκατεστημένοι στην Κοινότητα.

68 Κατά πάγια νομολογία, η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως επιβάλλει να μην αντιμετωπίζονται διαφορετικά παρόμοιες καταστάσεις και να μην αντιμετωπίζονται κατά τον ίδιο τρόπο καταστάσεις διαφορετικές, εκτός αν η αντιμετώπιση αυτή δικαιολογείται αντικειμενικώς (βλ. προμνημονευθείσα απόφαση ABNA κ.λπ., σκέψη 63, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

69 Ακόμη και αν υποτεθεί ότι η άποψη που υποστηρίζει η προσφεύγουσα της κύριας δίκης μπορεί να είναι λυσιτελής στο πλαίσιο αυτό, δεν αποδεικνύεται ότι η εφαρμογή του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας οδηγεί σε διαφορετική αντιμετώπιση δύο παρόμοιων καταστάσεων. Συγκεκριμένα, είναι αδιαμφισβήτητο ότι ο παραγωγός και ο κάτοχος αδείας που είναι εγκατεστημένοι σε τρίτη χώρα δεν βρίσκονται σε κατάσταση όμοια ή παρόμοια με αυτήν του παραγωγού και του κατόχου αδείας που είναι εγκατεστημένοι στην Κοινότητα. Στην πραγματικότητα, η Laserdisken υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι καταστάσεις προδήλως ανόμοιες πρέπει να αντιμετωπισθούν καθ' όμοιο τρόπο.

70 Επομένως, ο ισχυρισμός περί παραβιάσεως της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως πρέπει να απορριφθεί.

— Επί της παραβάσεως των άρθρων 151 ΕΚ και 153 ΕΚ

71 Κατά το άρθρο 151, παράγραφος 1, ΕΚ, η Κοινότητα συμβάλλει στην ανάπτυξη των πολιτισμών των κρατών μελών σεβόμενη την εθνική και περιφερειακή πολυμορφία τους, ενώ ταυτόχρονα προβάλλει την κοινή πολιτιστική κληρονομιά.

72 Το άρθρο 153, παράγραφος 1, ΕΚ ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι, προκειμένου να προωθήσει τα συμφέροντα των καταναλωτών και να εξασφαλίσει υψηλό επίπεδο προστασίας στους καταναλωτές, η Κοινότητα συμβάλλει στην προστασία του δικαιώματός τους για ενημέρωση και εκπαίδευση.

73 Η Laserdisken, υποστηριζόμενη από την Πολωνική Κυβέρνηση, επισημαίνει ότι, με τη θέσπιση του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29, η Επιτροπή παρέβη τις ως άνω διατάξεις.

74 Επιβάλλεται, καταρχάς, η διαπίστωση ότι πολλές αιτιολογικές σκέψεις της οδηγίας 2001/29 παραπέμπουν στις εν λόγω διατάξεις είτε ρητώς είτε με αναφορά στο περιεχόμενό τους.

75 Όπως προκύπτει από την ένατη και την ενδέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2001/29, κάθε εναρμόνιση του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων πρέπει να βασίζεται σε υψηλό επίπεδο προστασίας, διότι τα εν λόγω δικαιώματα είναι ουσιώδη για την πνευματική δημιουργία, ενώ ένα αποτελεσματικό και αυστηρό σύστημα αποτελεί έναν από τους βασικούς μηχανισμούς που δύνανται να παρέχουν στους Ευρωπαίους δημιουργούς και παραγωγούς πολιτιστικών αγαθών τη δυνατότητα εξασφαλίσεως των αναγκαίων πόρων και να διασφαλίζουν την αυτονομία και την αξιοπρέπεια των δημιουργών και των ερμηνευτών.

76 Συναφώς, κατά τη δωδέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2001/29, η επαρκής προστασία των έργων που προστατεύονται από το δικαίωμα του δημιουργού και των αντικειμένων που καλύπτονται από τα συγγενικά δικαιώματα είναι επίσης πολύ σημαντική, από πολιτιστικής απόψεως, ενώ το άρθρο 151 ΕΚ επιβάλλει στην Κοινότητα την υποχρέωση να λαμβάνει υπόψη, κατά τη δράση της, τις πολιτιστικές παραμέτρους.

77 Τέλος, κατά τη δέκατη τέταρτη αιτιολογική της σκέψη, η οδηγία 2001/29 πρέπει να προάγει τη μάθηση και τον πολιτισμό μέσω της προστασίας έργων και άλλων αντικειμένων, προβλέποντας παράλληλα παρεκκλίσεις ή περιορισμούς, προς το δημόσιο συμφέρον, για εκπαιδευτικούς και διδακτικούς λόγους.

78 Δεύτερον, πρέπει να επισημανθεί ότι το άρθρο 5 της οδηγίας 2001/29 προβλέπει εξαιρέσεις και περιορισμούς των διαφόρων δικαιωμάτων που καθιερώνουν τα άρθρα 2 έως 4, προκειμένου να παρέχεται στα κράτη μέλη η δυνατότητα να ασκούν τις αρμοδιότητές τους ιδίως στον τομέα της εκπαιδεύσεως και της διδασκαλίας.

79 Εξάλλου, το ως άνω καθεστώς εξαιρέσεων και περιορισμών καθορίζεται κατά τρόπο αυστηρό στο άρθρο 5, παράγραφος 5, το οποίο ορίζει ότι οι εξαιρέσεις και οι περιορισμοί εφαρμόζονται μόνο σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις οι οποίες δεν παρακωλύουν την κανονική εκμετάλλευση του έργου ή άλλου προστατευόμενου αντικειμένου και δεν προκαλούν αδικαιολόγητη ζημία στα έννομα συμφέροντα του δικαιούχου.

80 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι τα κοινοτικά όργανα έλαβαν δεόντως υπόψη, κατά την επεξεργασία και έκδοση της οδηγίας 2001/29, τις σχετικές με τον πολιτισμό των κρατών μελών παραμέτρους, στις οποίες αναφέρεται κατ' ουσίαν η προσφεύγουσα της κύριας δίκης, καθώς και το δικαίωμα στην εκπαίδευση, το οποίο πρέπει να συνεκτιμά ο κοινοτικός νομοθέτης στο πλαίσιο της δράσεώς του.

81 Επομένως, τα επιχειρήματα που αντλούνται από παράβαση των άρθρων 151 ΕΚ και 153 ΕΚ πρέπει να απορριφθούν.

82 Συνεπώς, στο αιτούν δικαστήριο πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι από την εξέταση του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος δεν προέκυψε κανένα στοιχείο δυνάμενο να θίξει την ισχύ του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29.

Επί των δικαστικών εξόδων

83 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, εναπόκειται σ' αυτό να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαίνεται:

1) **Από την εξέταση του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος δεν προέκυψε κανένα στοιχείο δυνάμενο να θίξει την ισχύ του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας.**

2) **Το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αποκλείει εθνικούς κανόνες προβλέποντες την ανάλωση του δικαιώματος διανομής του πρωτοτύπου ή των αντιγράφων έργου που έχει τεθεί σε κυκλοφορία εκτός της Ευρωπαϊκής Κοινότητας από τον δικαιούχο ή με τη συναίνεσή του.**

(υπογραφές)